

Bild och form m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet motioner väckta under allmänna motionstiderna 1999/2000 och 2000/01. Motionerna gäller frågor om konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön, såsom brukarinflytande, upphandling av offentlig konst, konstnärlig utsmyckning för synskadade, konstpedagogik, konstnärlig utsmyckning av EU:s byggnader samt uttalanden om vissa monument. Vidare behandlas motioner om ett nobelpris för bildande konst, stödet till kollektivverkstäder och konsthantverkskooperativ, Folkrörelsernas konstfrämjande samt den s.k. enprocentsregeln vid byggande. Slutligen behandlas motioner om hemslöjden som förebild för form och design m.m., kampanjen Arkitekturåret 2001, det statliga engagemanget för arkitektur, formgivning och design samt statligt stöd till det planerade konst- och designmuseet Museum Vandalorum.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns 10 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Utskottets överväganden	7
Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	7
Inledning.....	7
Brukarinflytande.....	7
Upphandling av offentlig konst	8
Konstnärlig utsmyckning för synskadade.....	10
Konstpedagogik.....	11
Konstnärlig utsmyckning av EU:s byggnader	11
Monument.....	12
Nobelpris för bildande konst	12
Hemslöjd m.m.	13
Stödet till kollektivverkstäder och konsthantverkskooperativ	16
Folkrörelsernas konstfrämjande.....	18
Den s.k. enprocentsregeln.....	19
Arkitekturåret 2001	20
Form och design	23
Museum Vandalorum	25
Reservationer.....	26
1. Brukarinflytande (punkt 1), (kd, c).....	26
2. Upphandling av offentlig konst (punkt 2), (m, kd, c, fp).....	26
3. Konstpedagogik (punkt 4), (kd).....	27
4. Minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens tjänst (punkt 6), (1 m).....	27
5. Utrustningsbidraget till kollektivverkstäder (punkt 12), (kd)	28
6. Den s.k. enprocentsregeln (punkt 15), (fp)	29
7. Den s.k. enprocentsregeln (punkt 15), (mp)	29
8. Uppföljning och utvärdering av Arkitekturåret 2001 (punkt 16), (kd).....	30
9. Ett landsbygdsprojekt under Arkitekturåret 2001 (punkt 17), (c)	30
10. Lokaliseringen av satsningar m.m. inom form och design (punkt 21), (1 m, c, fp).....	31
Särskilda yttranden	32
1. Brukarinflytande (punkt 1), (mp).....	32
2. Utredning om konstnärlig utsmyckning för synskadade (punkt 3), (m, kd, c, fp).....	32
3. Hemslöjdens betydelse för form och design och hemslöjden som näring (punkterna 9 och 10), (c).....	32
4. Utrustningsbidraget till kollektivverkstäder (punkt 12), (mp)	33

5. Forskning, dokumentation och mötesplatser för form och design (punkt 18), (m).....	33
Förteckning över behandlade förslag	34
Motioner från allmänna motionstiden år 1999	34
Motioner från allmänna motionstiden år 2000	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Brukarinflytande

Riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr313 yrkande 5, 1999/2000:Kr315 yrkande 20 och 2000/01:Kr345 yrkande 30.

Reservation 1 (kd, c)

2. Upphandling av offentlig konst

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr346 yrkande 29.

Reservation 2 (m, kd, c, fp)

3. Utredning om konstnärlig utsmyckning för synskadade

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr259.

4. Konstpedagogik

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr345 yrkande 31.

Reservation 3 (kd)

5. Ansvar för konstnärlig utsmyckning av EU:s byggnader

Riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr294.

6. Minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens tjänst

Riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr295 och 2000/01:Kr227.

Reservation 4 (1 m)

7. Midlanda-Y:et

Riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr296.

8. Ett nobelpris för bildande konst

Riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr266.

9. Hemslöjdens betydelse för form och design

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr319 yrkande 1.

10. Hemslöjden som näring

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr319 yrkande 2.

11. Bidrag till hantverksföreningar som förvaltar ett kulturarv

Riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr299.

12. Utrustningsbidraget till kollektivverkstäder

Riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr315 yrkande 22 och 2000/01:Kr345 yrkande 32 i denna del.

Reservation 5 (kd)

13. Konsthantverkskooperativen

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr345 yrkande 32 i denna del.

14. Folkrörelsernas konstfrämjande

Riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr300 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Kr257, 2000/01:Kr258 och 2000/01:Kr318.

15. Den s.k. enprocentsregeln

Riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr314 yrkande 18, 1999/2000:Kr315 yrkande 28, 2000/01:Kr346 yrkande 23 och 2000/01:Kr701 yrkande 27.

Reservation 6 (fp)

Reservation 7 (mp)

16. Uppföljning och utvärdering av Arkitekturåret 2001

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Kr241 och 2000/01:Kr345 yrkande 3.

Reservation 8 (kd)

17. Ett landsbygdsprojekt under Arkitekturåret 2001

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr317.

Reservation 9 (c)

18. Forskning, dokumentation och mötesplatser för form och design

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr235 yrkande 10.

19. En fast utställningslokal för form och design

Riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr314 yrkande 20.

20. Ett nätverk för regionala form- och designinstitutioner

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr314.

21. Lokaliseringen av satsningar m.m. inom form och design

Riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr297, 2000/01:Kr278, 2000/01:Kr315 yrkande 1, 2000/01:Kr316, 2000/01:Kr346 yrkande 25, och 2000/01:T230 yrkande 5.

Reservation 10 (1 m, c, fp)

22. Exponeringen av svensk form utomlands

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr701 yrkande 29.

23. Museum Vandalorum

Riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr308.

Stockholm den 13 mars 2001

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), PaaVo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp), Anne-Katrine Dunker (m) och Gunilla Tjernberg (kd).

Utskottets överväganden

Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Inledning

Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön genom att

- förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet,
- medverka till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten och
- sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö.

Brukarinflytande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- brukarinflytande, *jämför reservation 1 (kd, c)*.

Motioner

Motionärerna bakom motionerna 1999/2000:Kr313 (kd) yrkande 25 och 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 30 anser att man bör öka brukarinflytandet när konst skall köpas in genom Statens konstråds försorg. Det bör enligt motionärerna ske genom en decentralisering av beslutsprocessen.

Även i motion 1999/2000:Kr315 (mp) framhålls betydelsen av brukarnas delaktighet i beslutsprocessen (yrkande 20).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden (senast i bet. 1998/99:KrU6). Utskottet har då redovisat att Statens konstråd enligt regeringens regleringsbrev skall redovisa olika samarbetsformer vid anskaffning av konst. Vidare har utskottet inhämtat att rådet genomgående tillämpar ett samråd med fastighetsägare, arkitekter och brukare i frågor om placering av verk och val av konstnärer. Utskottet vill liksom tidigare understryka att det är av mycket stor vikt att brukarna ges möjlighet att aktivt delta i beslutsprocessen och att de därmed får känna sig delaktiga i utsmyckningen av den egna närmiljön. Utskottet förutsätter att rådet så långt det är möjligt beaktar brukarnas synpunkter.

Utskottet vill också påminna om att det är kommunerna som har huvudansvaret för utformningen och den konstnärliga utsmyckningen av icke-statliga gemensamma miljöer.

Med hänvisning till vad utskottet anfört avstyrks motionerna 1999/2000:Kr313 (kd) yrkande 25, 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 20 och 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 30.

Upphandling av offentlig konst

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om
– upphandling av offentlig konst, *jämför reservation 2 (m, kd, c, fp)*.

Motionen

I motion 2000/01:Kr346 (fp) framhåller motionärerna att det är angeläget att konkurrensen ökar och fungerar vid inköp av offentlig konst och att alla konstnärer får möjlighet att lämna anbud, oberoende av om de är medlemmar eller inte i någon fackorganisation. Motionärerna anser att begreppen bör redas ut och att Konkurrensverkets och Nämnden för offentlig upphandlings rekommendationer bör tas till vara (yrkande 29).

Bakgrund

Inköp av offentlig konst regleras i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). I 1 kap. 4 § anges att upphandling skall göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns. Undantag från denna bestämmelse regleras i 2 kap. 11 § beträffande varuupphandling överstigande ett värde (tröskelvärde) av 1 756 000 kronor och i 6 kap. 2 b § i fråga om upphandling under detta värde. I sistnämnda lagrum anges bl.a. att en upphandlande enhet utan föregående annonsering får begära anbud genom att skicka en skrivelse till endast en leverantör om det som skall upphandlas av konstnärliga skäl kan levereras av endast en viss leverantör.

Konkurrensverket har i en utredning på bild- och formområdet tagit upp frågan om offentlig upphandling (Konkurrensfrågor på bild- och formkonstområdet, avsnitt 5.1.2). Verket har i utredningen uppgivit att det på upphandlingsområdet finns två principiella konkurrensfrågor av intresse, nämligen dels frågan om en påstådd favorisering av KRO-medlemmar i anslutning till statliga (Konstrådet) och kommunala konstinköp, dels frågan på vilket sätt undantaget från konkurrensutsättning enligt LOU utnyttjas i praktiken.

Beträffande den första frågan har verket i utredningen uppgivit bl.a. följande:

Konstrådets styrelseledamöter utses av regeringen, och styrelsen utser därefter ett antal projektledare. De senare har ett eget ansvar för inköp av konst från gallerier, medan styrelsen fattar beslut bl.a. om större uppdrag rörande exempelvis fast konst. Någon reglerad fördelning av styrelseplatserna per organisation föreligger inte. Enligt uppgift från Kulturdepartementet är det andra konstnärsorganisationer, såsom SK (Svenska Konstnärsförbundet, utskottets anm.), obetaget att lämna namnförslag till regeringen.

Styrelseledamöterna har till uppgift att självständigt fatta beslut i övergripande frågor av betydelse för organisationens möjlighet att på bästa sätt utföra de uppgifter som ålagts den. Styrelseledamöterna sitter således inte som ombud för den organisation de är medlemmar i. Vad gäller projektledarna uppställs här liksom för andra befattningar på arbetsmarknaden vissa krav avseende utbildning, yrkeserfarenhet, dokumenterad skicklighet osv. Att dessa kan likna krav som gäller för medlemskap i KRO kan inte tas till intäkt för att avsikten skulle vara att ge KRO-anslutna konstnärer en särskild fördel. Enligt uppgift finns också projektledare hos Konstrådet som inte är KRO-medlemmar.

När det gäller den andra frågan anför verket bl.a. följande:

Direktupphandling innebär att upphandlingen sker utan krav på formbunden inbjudan, vilket försvårar för möjliga alternativa konstnärer att få kännedom om den upphandlande enhetens behov. Det förhållandet att en upphandlande enhet utnyttjar det lagliga utrymme som finns enligt LOU att direktupphandla konst kan lätt leda till kritik från de potentiella leverantörer som inte tillfrågats. Om denna enhet samtidigt väljer att utnyttja konsulter från företrädesvis en och samma branschorganisation ökar möjligheterna för angrepp om ifrågasatt diskriminering.

Slutsatsen blir att det å ena sidan existerar ett samband mellan blotta förekomsten av direktupphandling och risken för att dra på sig kritik om bristande objektivitet/diskriminering. Å andra sidan utgör konst en så speciell vara att fördelarna med att införa konkurrens – i syfte att förbättra exempelvis urvalet av och de konstnärliga kvaliteterna i den upphandlade konsten – måste vägas mot ökade administrativa bördor och andra kostnader i form av särskilda ersättningar till deltagande konstnärer som följer av en mer formbunden upphandlingsprocess.

Även Nämnden för offentlig upphandling har tagit upp frågan om upphandling av konst. I ett av sina nyhetsbrev uttalade nämnden att interna riktlinjer för upphandling inte får medföra att vissa leverantörer utesluts från upphandling, eftersom en upphandlande enhet, med hänsyn till objektivitetsregeln i 1 kap. 4 § LOU, inte får särbehandla en leverantör i förhållande till en annan. Vidare ansåg nämnden att de upphandlande enheterna, med hänsyn till regeln om utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns, bör sträva efter att, även vid upphandling som inte behöver konkurrensutsättas, variera leverantörskretsen.

Utskottets ställningstagande

Enligt regleringsbrevet för Statens konstråd skall kvalificerade uppdrag spridas till många konstnärer. Konstrådet skall återrapportera bl.a. vilka konstnärer som anlitas och analysera och bedöma resultaten. Utskottet utgår självfallet från att rådet följer anvisningarna i regleringsbrevet och så långt det är möjligt utnyttjar de konkurrensmöjligheter som står till buds. Utskottet förutsätter också att rådets styrelseledamöter vid inköp av offentlig konst självständigt och på bästa sätt utför de uppdrag som ålagts dem och inte favoriserar någon speciell konstnär eller tillhörighet till viss konstnärsorganisation.

En uppföljning av rådets verksamhet görs varje år i årsredovisningen till regeringen. I budgetpropositionen för år 2001 har regeringen framhållit att det

är en påfallande stor andel unga konstnärer som får uppdrag i projekten, liksom att den geografiska spridningen av verksamheten som helhet är god.

Utskottet utgår från att återkommande utvärderingar görs av Konstrådets verksamhet – liksom beträffande andra myndigheters verksamhet – avseende längre perioder. Utskottet anser att det skulle vara av intresse att i ett sådant sammanhang eller genom en särskild undersökning följa upp vilka former av upphandling som rådet har tillämpat och – som ett komplement till andra uppgifter som redovisas om anlitade konstnärer – hur konstnärer med olika organisationstillhörighet är representerade bland de inköpta och beställda konstverken.

Med hänvisning till vad utskottet anfört beträffande de anvisningar och regleringar som finns och som utskottet utgår från att rådet följer avstyrker utskottet motion 2000/01:Kr346 (fp) yrkande 29.

Konstnärlig utsmyckning för synskadade

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om
– utredning om konstnärlig utsmyckning för synskadade.

Motionen

Motionären bakom motion 2000/01:Kr259 (m) anser att en viss del av konstnärlig utsmyckning i offentliga miljöer skall anpassas till de synskadades behov. Motionären anser att Statens kulturråd bör få i uppdrag att utreda frågan.

Utskottets ställningstagande

Ett av de av riksdagen beslutade nationella kulturpolitiska målen är att verka för att alla skall få möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser. Målsättningen omfattar även de synskadade. När det gäller motionsförslaget anser utskottet att det är fel väg att gå att bestämma att en viss bestämd del av konstnärlig utsmyckning i offentliga miljöer skall anpassas till de synskadades behov; det är bättre att i varje enskilt fall bedöma behovet och lämpligheten. Utskottet utgår från att Statens konstråd, som genomgående har samråd med fastighetsägare, arkitekter och brukare, beaktar de synskadades behov när önskemål därom framställs eller det annars framstår som lämpligt. Det kan tilläggas att – enligt vad utskottet erfarit – Konstrådet ett antal gånger tillgodosett önskemål av detta slag.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2000/01:Kr259 (m).

Konstpedagogik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om
– konstpedagogik, *jämför reservation 3 (kd)*.

Motionen

I motion 2000/01:Kr345 (kd) framhåller motionärerna att regeringen inom kort bör lägga fram en åtgärdsplan för en konstpedagogisk satsning rörande samtidskonst bl.a. hos Riksställningar och Moderna museet (yrkande 31).

Utskottets ställningstagande

Kulturrådet har gjort en översyn och kartläggning av den konstpedagogiska utvecklingen med inriktning på barn och ungdom i tre län, nämligen i Gävleborgs, Hallands och Värmlands län. Översynen och kartläggningen läggs nu till grund för en rapport från Kulturrådet om konstpedagogikens utveckling som beräknas vara klar i april i år. Utskottet har inhämtat att rapporten kommer att innehålla ställningstaganden till hur man bör gå vidare i dessa viktiga frågor. Ställningstagandena bör enligt utskottets mening inte föregripas, varför motion 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 31 avstyrks.

Konstnärlig utsmyckning av EU:s byggnader

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om
– ansvaret för konstnärlig utsmyckning av EU:s byggnader.

Motionen

Motionären bakom motion 1999/2000:Kr294 (s) anser att EU:s medlemsländer bör ta ett gemensamt ansvar för konsten inom EU:s institutioner och att den svenska regeringen bör ta upp frågan om utarbetande av en policy för ett sådant arbete.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har tidigare på utrikesutskottets förslag avslagit en liknande motion (bet. 1998/99:UU10). Utskottet finner inte skäl att nu ändra detta ställningstagande, varför motion 1999/2000:Kr294 (s) avstyrks.

Utskottet vill tillägga att även om ansvaret för konsten inom EU:s institutioner inte ligger på Statens konstråd har rådet vid ett par tillfällen på riksdagens och regeringens uppdrag varit med i olika EU-byggnadsprojekt bl.a. i Europaparlamentet.

Monument

Utskottets förslag i korthet

- Riksdagen bör avslå motionsförslagen om
- minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens tjänst, *jämför reservation 4 (1 m)*,
 - Midlanda-Y:et.

Motionerna

I motionerna 1999/2000:Kr295 (m, v, kd, fp) och 2000/01:Kr227 (m) anser motionärerna att ett *minnesmärke* bör uppföras *över den svenske soldatens insatser i fredens tjänst*. Motionären bakom den sistnämnda motionen anser vidare att en skulptur bör utföras med författaren och skulptören Eino Hanskis modell till minnesmärke som förebild. På så sätt hedras också en invandrare som betytt mycket för svensk kultur.

Motionären bakom motion 1999/2000:Kr296 (v) anser att *Midlanda-Y:et* bör utses till riksmonument.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden rörande ett *minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens tjänst* (bet. 1998/99:KrU6). Utskottet har då ansett att det inte bör vara riksdagens uppgift att uttala sig om vilka enskilda konstverk som skall beställas, utföras och uppföras. Utskottet är inte av någon annan åsikt i dag, varför motionerna 1999/2000:Kr295 (m, v, kd, fp) och 2000/01:Kr227 (m) avstyrks.

Utskottet anser inte heller att motionsyrkandet avseende *Midlanda-Y:et* bör bifallas, varför motion 1999/2000:Kr296 (v) avstyrks.

Nobelpris för bildande konst

Utskottets förslag i korthet

- Riksdagen bör avslå motionsförslaget om
- ett nobelpris för bildande konst.

Motionen

I motion 1999/2000:Kr266 (m) hemställs att riksdagen skall göra ett tillkännagivande till regeringen om inrättande av ett nobelpris för bildande konst (dvs. konst som gestaltas i fast material såsom bildkonst, arkitektur och konsthantverk). Motionären anför att de bildande konsterna bidrar i minst lika hög grad som litteraturen till vår kulturs utveckling. Invigningen av det kommande Nobelmuseet borde kombineras med en nationalinsamling för ett sådant nytt nobelpris.

Utskottets ställningstagande

Nobelpriset har instiftats i enlighet med Alfred Nobels vilja och kan inte ändras eller kompletteras med flera priser. Däremot har Riksbanken instiftat ett pris i ekonomi till Alfred Nobels minne, vilket delas ut samtidigt med de nobelpris som delas ut i Sverige.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionen.

Hemslöjd m.m.**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- hemslöjdens betydelse för form och design,
- hemslöjden som näring,
- bidrag till hantverksföreningar som förvaltar ett kulturarv.

Bakgrund

Nämnden för hemslöjdsfrågor skall enligt sin instruktion (1988:315) ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd i den mån sådana uppgifter inte ankommer på annan statlig myndighet. Under anslaget Nämnden för hemslöjdsfrågor (28:17) har riksdagen anvisat 1 509 000 kronor för nämndens verksamhet år 2001. Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration. Nämnden fördelar det statliga stödet till hemslöjdsfrämjande verksamhet under anslaget Främjande av hemslöjden (28:18). Sammanlagt har 17 712 000 kronor anvisats för år 2001. Medlen går till hemslöjdskonsulenter i länen vilka även finansieras av kommuner och landsting samt fem rikskonsulenter, nämligen en konsulent i hemslöjd för barn och ungdom, en spetskonsulent och tre sameslöjdskonsulenter. Vidare används medlen till bidrag till Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och till projekt inom hemslöjdsområdet. Från kulturbudgeten utgår inte några bidrag till enskilda slöjdare. Bidrag till enskilda hemslöjdare – liksom till andra företagare – kan utgå i form av olika stöd till näringsverksamhet och från regionalpolitiska medel på de grunder som gäller dessa statsbidragsformer – här kan nämnas regionalt utvecklingsbidrag, regionalt transportbidrag, småföretagsstöd, landsbygdsstöd m.m.

Regeringen har i regleringsbrevet för år 1997 givit NUTEK och Nämnden för hemslöjdsfrågor i uppdrag att analysera hemslöjdens ställning och möjligheter ur ett regionalt utvecklings- och näringsperspektiv. Myndigheterna har år 1998 avlämnat en gemensam rapport i frågan (R 1998:12). I rapporten har de gjort en avgränsning av hemslöjden till att vara dels en näring som kräver en marknad med avsättningsmöjligheter, dels en bärare av kulturhistoria och traditioner. Enligt rapporten behövs det förstärkt distribution, marknadsföring och kompetensutveckling. Kunskaperna i företagande behöver ökas, varvid utgångspunkten måste vara hemslöjdens specifika förutsättningar. Myndig-

heterna uttrycker förhoppningen att undersökningsrapporten skall kunna stimulera till nya projekt kring hemslöjden med inriktningen att förstärka slöjdens identitet som näring.

Den av regeringen tillsatta Form- och designutredningen har avgivit två betänkanden, nämligen Mötesplats för form och design (SOU 1999:123) och Statens insatser för form och design (SOU 2000:75). I det senare behandlar utredningsmannen hemslöjden i dess egenskap av en del av form- och designområdet. Tre statliga myndigheter behandlas, vilka har koppling till och ansvar för form och design, varav Nämnden för hemslöjdsfrågor är en och karakteriseras som en renodlad formmyndighet. I utredningsbetänkandet uppmärksammas också den utbildningsverksamhet som Nämnden för hemslöjdsfrågor och hemslöjdskonsulenterna svarar för.

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2001 (utgiftsområde 17 s. 30) uttalat sin avsikt att återkomma till riksdagen under år 2001 i frågor om form och design.

Motionerna

Hemslöjdens betydelse för form och design bör enligt motion 2000/01:Kr319 (c) tillkännages för regeringen (yrkande 1). Motionären påminner om att hemslöjden av tradition är en inspirationskälla för form och design. När nu form och design är starka profilmråden är det ännu mera viktigt med ett samspel mellan dagens framstående hemslöjd med dess kombination av nyskapande och tradition och den form- och designverksamhet som finns inom utbildningsinstitutioner och näringsliv. Det bör därför vara ett starkt samhällsintresse att hemslöjden kan fortsätta att utvecklas.

I samma motion begärs även ett tillkännagivande för regeringen om behovet av långsiktighet i arbetet med att stärka *hemslöjden som näring* (yrkande 2). Enligt motionären karakteriseras hemslöjden först och främst av att det är fråga om en näring och inte – som vanligen diskuteras – ett kulturarv och historia. Hemslöjden som näring kräver en marknad. De flesta producenterna finns i glesbygd, medan de flesta konsumenterna finns i storstäderna. Ledet mellan dem bör stärkas. Ett långsiktigt arbete med att etablera en marknad har påbörjats av NUTEK och Nämnden för hemslöjdsfrågor. Detta bör enligt motionen uppmärksammas i kommande budgetarbete.

Riksdagen bör enligt motion 1999/2000:Kr299 (kd) tillkännage för regeringen att möjligheten bör utredas att till *hantverksföreningar som förvaltar ett kulturarv* anslå vad som i motionen benämns en basresurs. Motionären framhåller att hantverk är en sysselsättning som inte kan effektiviseras. Det kräver tid och noggrannhet och produkterna kan enligt motionärens mening aldrig bli lönsamma. Motionären redovisar att Föreningen Svenska Spetsar har som mål för sin verksamhet att främja knyppling och näralliggande handaslöjder. Detta kulturarv bör hållas levande både genom klassisk produktion och utveckling av nya mönster och produkter. Det behövs medel för att bibehålla yrkeskunnandet och utveckla personal för framtida behov. Även andra hantverksföreningar har samma resursbehov.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att hemslöjdens betydelse för form och design har uppmärksamats i Form- och designutredningens slutbetänkande. Utredningsförslagen har remissbehandlats och väntas läggas till grund för regeringens kommande förslag på området under år 2001. Utskottet gör den bedömningen att det inte behövs något särskilt uttalande från riksdagens sida för att regeringen skall vara uppmärksam på *hemslöjdens betydelse för form och design*, varför motion 2000/01:Kr319 (c) yrkande 1 avstyrks.

Utskottet har ovan redovisat att NUTEK och Nämnden för hemslöjdsfrågor år 1998 på regeringens uppdrag gjort en undersökning av hemslöjden som näring. I regleringsbrev för år 2000 har Nämnden för hemslöjdsfrågor fått som ett av flera verksamhetsmål att lyfta fram hemslöjdens betydelse för regional tillväxt och sysselsättning. Vidare har nämnden under år 2000 fått 2,8 miljoner kronor från Näringsdepartementet till ett utvecklingsprojekt benämnt Den kvalitativa slöjden och marknaden. Projektet, som omfattar ett nationellt och sex regionala projekt, kommer att pågå under hela år 2001.

Det beredningsarbete som nu pågår inom Regeringskansliet beträffande form- och designfrågor och de budgetkonsekvenser resultaten av detta arbete kan få bör enligt utskottets uppfattning inte föregripas genom ett uttalande i enlighet med motion 2000/01:Kr319 (c) om särskilt avsatta medel till arbete med att utveckla *hemslöjden som näring*.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet även yrkande 2 i motionen.

Då det gäller yrkandet i motion 1999/2000:Kr299 (kd) om stöd till *hantverksföreningar som förvaltar ett kulturarv* vill utskottet påminna om följande. Vid riksmötet 1997/98 behandlade utskottet ett motionsyrkande om ett årligt stöd till spetskonsten (bet. 1997/98:KrU7 s. 9–10). Utskottet framhöll då att det är viktigt att den del av landets kulturarv som hemslöjden utgör kan fortleva och utvecklas. Utskottet anförde också att det inom hemslöjden finns många unika och kvalitativt högtstående verksamhetsområden, ibland med stark regional anknytning, däribland spetsknypplingen, som bör bevaras. Utskottet framhöll även att ett uttryck för riksdagens och regeringens syn på vikten av att spetskonsten bevaras och utvecklas är att statligt bidrag till en rikskonsulent verksam som spetskonsulent ingår i bidraget till hemslöjden sedan budgetåret 1985/86. Denna spetskonsulent är knuten till Riksföreningen Svenska Spetsar.

De statliga näringspolitiskt och regionalpolitiskt motiverade stöd som nämnts i det föregående och som kan utgå till företagare, bl.a. inom slöjdområdet, fördelas enligt de regler som gäller för respektive bidragsform och är således inte anpassade särskilt för stöd till slöjdare eller andra traditionella hantverksgrupper.

Utskottet föreslår, med hänvisning till det anförda, att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr299 (kd).

Stödet till kollektivverkstäder och konsthantverkskooperativ

Utskottets förslag i korthet

- Riksdagen bör avslå motionsförslagen om
- utrustningsbidraget till kollektivverkstäder, *jämför reservation 5 (kd)*,
 - konsthantverkskooperativen.

Bakgrund

Bidrag till vissa organisationer utgår sedan budgetåret 1982/83 från anslaget Bidrag till bild- och formområdet (28:19). Detta bidrag syftar till att stödja konsthantverket, främja dess utveckling och förnyelse samt öka konsthantverkarnas möjligheter att försörja sig. Statens kulturråd fördelar medlen. År 2000 erhöll 18 konsthantverkskooperativ bidrag med sammanlagt drygt 1,2 miljoner kronor.

Vid riksmötet 1997/98 beslöt riksdagen i enlighet med regeringens förslag att det dåvarande stödet till organisationer och institutioner inom bild- och formområdet skulle utvidgas till att avse bl.a. stöd till kollektivverkstäders investeringar i gemensam utrustning (prop. 1997/98:87 s. 23, bet. 1997/98:KrU13, rskr. 1997/98:258). I enlighet med förslag i budgetpropositionen för år 1999 beslöt riksdagen att anslaget Bidrag till bild- och formområdet skulle förstärkas med sammanlagt 11 miljoner kronor för att skapa utrymme för bl.a. detta nya bidrag (prop. 1998/99:1, utgiftsområde 17, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:00). Medlen fördelas av Kulturrådet, som har avsatt ca 2 miljoner kronor per år för ändamålet åren 1999, 2000 och 2001.

Motionerna

I motion 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 22 begärs en utvärdering av effekten av de för år 1999 nya medlen till kollektivverkstäder. Motionärerna anser att utvärderingen skall avse både effekterna för verkstäderna och effekterna för övriga ändamål inom det totala anslaget som, enligt vad som hävdas i motionen, inte ökats i motsvarande mån.

Enligt motion 2000/01:Kr345 (kd) har kollektivverkstäderna en viktig funktion att fylla då särskilt nyexaminerade konstnärer inte har råd att bygga upp egen kostsam utrustning. Motionärerna anser att kollektivverkstäder bör finnas tillgängliga i hela landet (yrkande 32 i denna del).

Vidare begärs i motion 2000/01:Kr345 (kd) en översyn av konsthantverkskooperativen mot bakgrund av att utredare lämnat vissa kritiska synpunkter på verksamheten. Det finns enligt motionen anledning att överväga hur kooperativen skall kunna fylla den ursprungligen avsedda funktionen (yrkande 32 i denna del).

Utskottets ställningstagande

Utrustningsbidrag till kollektivverkstäder har som redovisats utgått sedan år 1999. Vid den första bidragsfördelningen av sammanlagt ca 4 miljoner kronor för de två åren 1999 och 2000 inkom 33 ansökningar om sammanlagt 11,8 miljoner kronor. Inte alla ansökningar kom från verkstäder som uppfyllde kraven enligt förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder. Av de 33 ansökningarna beviljades bidrag till 20 verkstäder. Vid nästa ansökningstillfälle hösten 2000 för år 2001, då nära 2 miljoner kronor fördelades, inkom 34 ansökningar om sammanlagt 9,4 miljoner kronor. Tolv av de 34 ansökande beviljades bidrag medan övrigas ansökan avslogs.

Enligt förordningen om utrustningsbidrag till kollektivverkstäder skall utrustningsbidraget främja konstnärlig utveckling och förnyelse samt minska konstnärernas omkostnader för framställning av konstverk. Bidragsberättigad verkstad skall drivas av en sammanslutning av yrkesverksamma konstnärer, bygga på medlemmarnas egna insatser och ha en stabil organisation och arbetsform. Närmare föreskrifter får meddelas av Statens kulturråd. Kulturrådet har i samband med bidragsfördelningen uttryckt följande (PM KMU 1999:12 och PM KMU 2000:4).

Rådet anser att de verkstäder som är specialiserade på någon uttrycksform, ska få möjlighet att upprätthålla högsta möjliga standard för just denna specialitet. Det är varken ekonomiskt möjligt eller önskvärt från verkstädernas sida att utrusta alla kollektivverkstäder med spetsutrustning inom alla områden. Rådet förutsätter att de verkstäder som får möjlighet att med statliga medel införskaffa nödvändig specialutrustning erbjuder utöware från andra verkstäder möjlighet att utnyttja dessa utrustningar.

Vid fördelningen har hänsyn tagits till den regionala spridningen över landet. I vissa fall (för ex.vis ”sten”-verkstäderna) har tillgången på råmaterial spelat roll.

Flera verkstäder har angett att de behöver förbättra sin arbetsmiljö. Krav på en bra arbetsmiljö ställs särskilt från nyutexaminerade konstnärer som under utbildningen arbetat i ändamålsenliga och bra utrustade lokaler vid högskolorna. I ansökningarna gäller det främst ventilation i snickeriverkstäder och verkstäder där starka lösningsmedel hanteras. Rådet anser det angeläget att stödja sådana ändamål.

Rådet har vidare valt, att både inom ramen för kollektivverkstadsstödet och i ett fall även utanför den, ge bidrag till kostsamma investeringar hos ett par avancerade digitala bildverkstäder.

Utrustningsbidrag till kollektivverkstäder har således hittills delats ut endast för två avslutade år samt för det innevarande året.

Utskottet anser i likhet med motionärerna bakom de båda motionerna 1999/2000:Kr315 (mp) och 2000/01:Kr345 (kd) att kollektivverkstäderna har en viktig funktion att fylla. Det är svårt för konstnärerna att ensamma ha råd med sådan kostsam utrustning som är nödvändig för deras konst och även att underhålla och förnya sådan utrustning. Det är viktigt att sådana verkstäder finns spridda i landet. Verkstäderna tillkommer på konstnärernas eget initiativ och bygger på deras egna insatser. Statens roll är sedan år 1999 att lämna

utrustningsbidrag till verkstäder. Som utskottet redovisat ovan har Kulturrådet vid fördelningen av bidragen tagit hänsyn till den regionala spridningen över landet. Något uttalande från riksdagens sida om verkstädernas betydelse och om spridningen över landet är enligt utskottets mening inte påkallat. Utskottet avstyrker därför motion 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 32 i nu aktuell del.

Utskottet förutsätter att Kulturrådet, sedan en tids erfarenhet vunnits, gör en samlad uppföljning av effekterna för kollektivverkstäderna av de fördelade utrustningsbidragen, av fördelningen av bidragen över landet och mellan olika konstarter m.m. utan att riksdagen gör ett särskilt uttalande i frågan. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 22.

Stöd till *konsthantverkskooperativ* för utställningsverksamhet och försäljning har funnits sedan 1970- och 1980-talen. I en utredningsrapport, *Samtidskonst* i hela landet, gjord för ett antal myndigheter på konstområdet på regeringens uppdrag år 1999 anfördes att kooperativens verksamhetsformer hade stagnerat och att möjligheterna att visa och sälja konsthantverksalstren i andra sammanhang har blivit fler. Enligt rapporten avsåg Kulturrådet att höja de konstnärliga kraven på kooperativen och öka kraven på rikstäckande medlemskap för att uppnå större koncentration och ett stramare urval. Detta hade enligt rapporten även krävts av konsthantverkarna själva.

I sin omvärldsanalys för år 2000 redovisade Kulturrådet att informationsmöten hållits med konsthantverkare under 1990-talet för att diskutera kooperativens ekonomiska situation, utställningsverksamhet, marknadsföring och arbetsmarknadsfrågor. Under år 2000 har ytterligare informationsmöten hållits för att närmare ytterligare få belyst kooperativens situation samt behovet av förändringsarbete och av nätverk. Utskottet har inhämtat att Kulturrådet fördelat medel för organisationsförändring vid ett av kooperativen med syfte att pröva nya vägar och att få en förebild vid andra kooperativs utveckling.

Utskottet noterar att ett förnyelse- och förändringsarbete har påbörjats när det gäller konsthantverkskooperativens organisation och arbete. I detta arbete är Kulturrådet, Stiftelsen Konsthantverkscentrum, konsthantverkskooperativen och deras nya nätverk m.fl. engagerade. Utskottet anser mot denna bakgrund att det inte är motiverat att riksdagen gör något uttalande om behovet av en översyn, varför motion 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 32 i denna del avstyrks.

Folkrörelsernas konstfrämjande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om
– folkrörelsernas konstfrämjande.

Motioner

Motionärerna bakom motionerna 1999/2000:Kr300 (s) yrkandena 1 och 2, 2000/01:Kr318 (s) och 2000/01:Kr258 (c, kd) påtalar behovet av förstärkta medel till Folkrorelsens Konstfrämjande såväl centralt som regionalt i distrikten.

I motion 2000/01:Kr257 (s) framhålls behovet av ekonomiska resurser till Folkrorelsens Konstfrämjande för att göra det möjligt att lämna stöd till nyetableringar av konstfrämjandeverksamhet där sådan saknas. Bland annat gäller detta enligt motionärerna Stockholm.

Utskottets ställningstagande

Folkrorelsens Konstfrämjande är organiserat i en riksorganisation och i regionalt verksamma självständiga konstfrämjandedistrikt.

Konstfrämjandet erhåller statliga bidrag över anslaget Bidrag till bild- och formområdet (28:19). För år 2001 har Konstfrämjandet erhållit 3 735 000 kronor, varav 2 miljoner kronor går till verksamhetsbidrag, 250 000 kronor till regional utvecklingsverksamhet och 1 485 000 kronor till utställningsersättning.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att Folkrorelsens Konstfrämjande har en viktig uppgift att fylla. Dess arbete med att öka konstintresset bl.a. för de grupper som är svåra att nå och att göra konsten synlig och ge flera människor möjlighet att tillägna sig den är enligt utskottets uppfattning mycket värdefullt. Utskottet kan dock inte i dagsläget förorda en förstärkning av stödet, vare sig centralt eller regionalt i distrikten, men vill erinra om att en försöksverksamhet med stöd till arrangerande konstföreningar pågår under år 2001 i tre län och att 1 miljon kronor avsatts till försöket. Behovet av arrangörstödet har uppmärksammats bl.a. av Folkrorelsens Konstfrämjande.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:Kr300 (s) yrkandena 1 och 2, 2000/01:Kr257 (s), 2000/01:Kr258 (c, kd) och 2000/01:Kr318 (s).

Den s.k. enprocentsregeln**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

– den s.k. enprocentsregeln, *jämför reservationerna 6 (fp), 7 (mp)*.

Motioner

Motionärerna bakom motionerna 1999/2000:Kr314 (fp) yrkande 18 och 2000/01:Kr346 (fp) yrkande 23 anser att det är viktigt att den s.k. enprocentsregeln upprätthålls vid offentligt byggande. Motionärerna framhåller också att den funktionella konsten, dvs. design och utsmyckning av föremål i det of-

fentliga rummet, såsom papperskorgar, teleskåp, trafikstolpar etc., förtjänar en större satsning.

I motionerna 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 28 och 2000/01:Kr701 (mp) yrkande 27 anser motionärerna att regeringen skall återkomma med förslag till principbeslut om att minst 1 % av den totala investeringskostnaden skall avsättas till estetisk utsmyckning och då även vid infrastruktursatsningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade en liknande motion våren 1999 i samband med den arkitekturpolitiska propositionen (prop. 1997/98:117, bet. 1998/99:KrU6).

Bostadsutskottet yttrade sig då till utskottet och anförde med anledning av motionen att det i det fortsatta arbetet med arkitektur och formgivning ingår att behandla frågor om styrmedlens konsekvenser för den byggda och formade miljön. Bostadsutskottet exemplifierade med att staten kräver att kommunerna i de lokala investeringsprogrammen för ekologisk utveckling och omställning skall redovisa hur de arkitektoniska kvaliteterna skall tas till vara (yttr. 1997/98:BoU6y).

Kulturutskottet ansåg vid samma tillfälle med anledning av motionen att de statliga konstinköpen bör grundas på en kulturpolitisk bedömning snarare än kopplas till omfattningen av byggandet vid en viss tidpunkt. Dock borde enligt vad utskottet uttalade 1 % av den totala byggkostnaden kunna vara ett rimligt riktmärke. Utskottet uttalade vidare att omtanke om estetisk utformning, materialval m.m. och omsorg om hela miljöers utformning borde kunna genomsyra byggprojekt utan att det satts upp ett särskilt mål för hur stor – eller liten – andel som skall avsättas för ändamålet.

Kulturutskottet vill nu i likhet med motionärerna poängtera vikten av estetisk utsmyckning vid offentligt byggande. Detta gäller vid såväl ny- som ombyggnation. Utskottet anser dock liksom tidigare att det inte är rätt väg att gå att i varje enskilt fall styra hur mycket medel som skall avsättas för detta ändamål. Detta måste enligt utskottet avgöras från fall till fall. Däremot anser utskottet som motionärerna påtalar att 1 % bör vara ett riktmärke.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:Kr314 (fp) yrkande 18, 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 28, 2000/01:Kr346 (fp) yrkande 23 och 2000/01:Kr701 (mp) yrkande 27.

Arkitekturåret 2001

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- uppföljning och utvärdering av Arkitekturåret 2001, *jämför reservation 8 (kd)*,
- ett landsbygdsprojekt under Arkitekturåret 2001, *jämför reservation 9 (c)*.

Bakgrund

Riksdagen godkände våren 1998 regeringens förslag till handlingsprogram för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Målen för handlingsprogrammet är följande.

- Arkitektur, formgivning och design skall ges goda förutsättningar för sin utveckling.
- Kvalitet och skönhetsaspekter skall inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer skall tas till vara och förstärkas.
- Intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö skall stärkas och breddas.
- Offentligt och offentligt understött byggande, inredande och upphandlande skall på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.
- Svensk arkitektur, formgivning och design skall utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.

Staten skall vara en förebild när det gäller frågor om arkitektur, formgivning och design. Många myndigheter och institutioner har engagerats i arbetet.

Med handlingsprogrammet från år 1998 som utgångspunkt och utifrån de frågor som samma år togs upp i den storstadspolitiska propositionen (prop. 1997/98:165, bet. 1997/98:AU2, rskr. 1997/98:34) har regeringen beslutat att inbjuda till en kampanj under år 2001 benämnd Arkitekturåret 2001 (information finns på en särskild hemsida, benämnd www.2001arkitekturaret.nu). Regeringen har givit 43 myndigheter i uppdrag att medverka. Alla landets kommuner, landsting och länsstyrelser samt 125 andra myndigheter, bolag, stiftelser, föreningar och organisationer har inbjudits av regeringen att delta med verksamheter under Arkitekturåret. Arkitekturmuseet har regeringens uppdrag att leda arbetet med kampanjen. Den långsiktiga målsättningen är att efterfrågan på och förståelsen för god arkitektur, formgivning och design skall öka i hela landet. Storstadsfrågorna står fortsatt i fokus men samtidigt kommer en mängd verksamheter utan anknytning till storstadsområdena att genomföras i linje med intentionerna i handlingsprogrammet.

Informationsinsatser, idétävlingar och riktade kunskaps- och debattunderlag avses ingå av kampanjen. Vidare skall ordinarie verksamhet på skilda håll kunna dra nytta av Arkitekturåret för att sprida kunskap om och öka intresset för utvecklingen inom arkitektur, formgivning och design i Sverige.

Resultaten av handlingsprogrammet för statens arbete med arkitektur, formgivning och design avses redovisas under Arkitekturåret. Enligt regeringens bedömning skulle det också kunna vara en betydelsefull del av kampanjen om man dessutom kan göra en samlad redovisning av det kommunala arbetet med t.ex. lokala handlingsplaner, plan- och byggverksamhet, fastighetsförvaltning, upphandling m.m. Ett annat område som ses som en potential är Landstingsförbundets projekt inriktat mot design inom sjukvården.

Statskontoret har fått regeringens uppdrag att i samarbete med Kulturrådet och Arkitekturmuseet följa upp och utvärdera de statliga insatserna under Arkitekturåret. De statliga myndigheter som fått särskilda uppdrag av regeringen i anslutning till Arkitekturåret skall redovisa dessa senast den 15 februari 2002 till Kulturdepartementet, berörda fackdepartement, Statskontoret och Arkitekturmuseet. De som inbjudits att delta och som anmält sitt deltagande och planer för detta skall göra en slutredovisning till Arkitekturmuseet senast den 15 februari 2002. Statskontoret och Arkitekturmuseet skall var och en lämna en redovisning till regeringen senast den 1 september 2002.

Motionerna

I tre motioner från allmänna motionstiden 2000 tas Arkitekturåret upp.

I motionerna 2000/01:Kr241 (kd) och 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 3 hemställs att riksdagen skall tillkännage för regeringen att en uppföljning och utvärdering skall göras av Arkitekturåret, vari det – utifrån de strukturförändringar som nu pågår i landet – bör belysas vilka långsiktiga effekter kampanjen fått för den framtida planeringen för tillväxtregionerna respektive regioner med ett vikande befolkningsunderlag och överdimensionerad infrastruktur.

Enligt motion 2000/01:Kr317 (c) bör riksdagen tillkännage för regeringen att ett landsbygdsprojekt för upprustning av hela byar eller enstaka byggnader på landsbygden bör utarbetas och verkställas i samband med Arkitekturåret. Det finns ett stort behov av sådan upprustning på den svenska landsbygden men det finns få resurser för detta. Projektet bör drivas i samarbete mellan staten och kommunerna samt Bostadskreditnämnden och banker.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i det föregående redovisat att ett stort antal statliga myndigheter fått regeringens uppdrag att delta i Arkitekturåret och att alla landets kommuner, landsting och länsstyrelser samt 125 andra myndigheter, bolag, stiftelser, föreningar och organisationer inbjudits att delta. Inriktningen på Arkitekturåret är både storstadsperspektivet i enlighet med storstadspropositionen år 1998 och handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design från samma år som avser hela landet.

Utskottet har i det föregående också redovisat de omfattande uppföljningar, utvärderingar och resultatredovisningar som samtliga engagerade i Arkitekturåret – både statliga och icke statliga myndigheter, institutioner, företag, organisationer m.fl. – avses avlämna efter Arkitekturårets slut.

Utskottet förutsätter att kampanjen bedrivs på ett sådant sätt både av de centralt ansvariga och de övriga deltagande att arbete och insatser under Arkitekturåret har ett längre perspektiv än själva kampanjåret och att kampanjen kommer att få många och goda, långsiktiga effekter i linje med handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2001/01:Kr241 (kd), 2000/01:Kr317 (c) och 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 3.

Form och design

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- forskning, dokumentation och mötesplatser för form och design,
- en fast utställningslokal för form och design,
- ett nätverk för regionala form- och designinstitutioner,
- lokaliseringen av satsningar m.m. inom form och design, *jämför reservation 10 (1 m, c, fp)*,
- exponeringen av svensk form utomlands.

Utredning

Sedan riksdagen år 1998 godkänt regeringens förslag till mål för ett handlingsprogram för statens arbete med arkitektur, formgivning och design tillkallade regeringen i början av år 1999 en särskild utredningsman med uppdrag att klarlägga det statliga åtagandet på formgivnings- och designområdet.

I det första utredningsbetänkandet, Mötesplats för form och design (SOU 1999:123), fann utredaren att det ur ett statligt perspektiv föreligger behov av tydligare roller, samordning, tillgänglighet, enhetlig dokumentation, kompetensutbyte, kunskapsutveckling och utbildning inom design och formgivning. Utredaren påtalade behovet av en design- och formarena för att bl.a. öka medvetenheten om designområdets betydelse och öka intresset för designområdet.

I betänkandet föreslogs en ny institution inrättas för att vara en mötesplats för form och design, vilken genom utställningar och kunskapsupbyggnad skall främja form- och designområdet. Utställningar skall skapas i samverkan med andra parter, såsom museer och arkiv, universitet och högskolor, näringsliv och designfrämjande organisationer, för att visas på olika platser i landet. Institutionen skall inte ha några egna föremålssamlingar. Den skall vidare fungera som ett kunskapscentrum som har egen verksamhet, bibliotek och arkiv och som även stimulerar andra till forskning och dokumentation.

Den nya institutionen föreslogs förläggas till Stockholm och vara en myndighet med stat, kommun, landsting och näringsliv som huvudmän.

I sitt slutbetänkande, Statens insatser för form och design (SOU 2000:75), konstaterade utredaren att de statliga insatserna för form- och designpolitiken omfattar relativt små medel och att den organisatoriska grunden är svag. Det saknas en myndighet med särskilt ansvar för att prioritera, initiera och samordna insatser i syfte att förverkliga de övergripande form- och designmålen. Regeringen bör därför etablera en strategi för statsförvaltningens förebildlighet. Regeringen bör ta initiativ till och utveckla upphandlingskurser som tar upp betydelsen av form och design. Staten bör ta till vara och bevara sina egna miljöer. I statsförvaltningens egna lokaler, såväl inom som utom landet, skall goda exempel visas på svensk formgivning och design. Genom tävlingar kan staten också skapa uppmärksamhet kring sin egen förebildlighet. Ett

form- och designråd bör inrättas i anslutning till regeringen för initiering av samordnande insatser. Vidare föreslogs regionala formcentrum i varje län för koordinering av rådgivning till företag, utbildning, information och utställningar. En översyn av behovet av designutbildning och av hur utbildningarnas kvalitet skall säkras föreslogs. Forskning inom designområdet bör stimuleras. Medel inom ramen för anslaget till Svenska institutet bör styras till verksamhet som stärker svensk design. Exportrådet bör ta ett initiativ till ett branschprogram för form- och designområdet. Riksarkivet bör få i uppdrag att undersöka hur det i dag spridda arkivmaterialet på form- och designområdet skall kunna säkerställas och göras tillgängligt.

I budgetpropositionen för år 2001 (utgiftsområde 17 s. 30) har regeringen aviserat förslag på form- och designområdet under år 2001.

Motionerna

I nio motioner tas upp frågor som rör den svenska form- och designpolitiken.

I motion 2000/01:Kr235 (m) föreslås att riksdagen skall tillkännage för regeringen vad som anförs i motionen om forskning, dokumentation, mötesplatser för samspelet mellan aktörerna på form- och designområdet m.m. (yrkande 10).

Behovet av en fast utställningslokal för svensk formgivning och design påtalas i motion 1999/2000:Kr314 (fp) yrkande 20.

De regionala initiativen inom form och design bör enligt motion 2000/01:Kr314 (s) stödjas och utvecklas. I ett nätverk av regionala institutioner bör ett samordningsansvar ges som roterar mellan de ingående institutionerna.

I flera av motionerna uttrycks önskemål om lokaliseringen av olika former av satsningar på form och design. I motion 1999/2000:Kr297 (s) begärs en nationell satsning på industridesign i Bergslagen. Den av Form- och designutredningen föreslagna mötesplatsen för form och design bör enligt motion 2000/01:Kr278 (m) lokaliseras till Göteborg. Ett centrum för svensk formgivning och design bör enligt motion 2000/01:Kr346 (fp) yrkande 25 inrättas i anslutning till Röhsska museet i Göteborg. I motion 2000/01:Kr315 (c) begärs att ett regionalt form- och designråd skall inrättas i Västra Götaland, medan motionärerna bakom motion 2000/01:T230 (s) yrkande 5 hemställer om en fortsatt satsning på form och design i Västsverige. Slutligen begärs i motion 2000/01:Kr316 (s) att en permanent utställning om framtida tillämpningar av teknik, form och design skall inrättas i Stockholm.

Riksdagen bör enligt motion 2000/01:Kr701 (mp) yrkande 29 uttala sig för att ytterligare möjligheter för svensk form att exponeras utomlands behövs. Det behövs flera sådana utställningsverksamheter som Svenska kulturhuset i Paris samt ett ökat nordiskt samarbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i det föregående i korthet redovisat Form- och designutredningens uppdrag och förslag. I utredningens två betänkanden görs en bred genom-

gång av form- och designrådets möjligheter, problem, behov m.m. Vidare lämnas en rad förslag som rör en central form- och designarena, regionala designcentrum, en strategi för statens förebildlighet, ett form- och designråd knutet till regeringen, utbildning och forskning, arkiv, exponering av och information om svensk form och design utomlands genom ambassaderna, Svenska institutet och Exportrådet, m.m.

Utredningsförslagen har remissbehandlats. Regeringen har aviserat förslag på området under år 2001.

Utskottet anser att det pågående beredningsarbetet inom Regeringskansliet inte bör föregripas genom några uttalanden från riksdagens sida i de frågor som tas upp i de aktuella motionerna.

Utskottet avstyrker därför motionerna 1999/2000:Kr297 (s), 1999/2000:Kr314 (fp) yrkande 20, 2000/01:Kr235 (m) yrkande 10, 2000/01:Kr278 (m), 2000/01:Kr314 (s), 2000/01:Kr315 (c) yrkande 1, 2000/01:Kr316 (s), 2000/01:Kr346 (fp) yrkande 25, 2000/01:Kr701 (mp) yrkande 29 och 2000/01:T230 (s) yrkande 5.

Museum Vandalorum

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om
– Museum Vandalorum.

Motionen

I motion 1999/2000:Kr308 (kd) hemställs att riksdagen skall tillkänna för regeringen att det behövs ekonomiskt stöd för etablering av konst- och designmuseet Vandalorum i Värnamo, där nationell och internationell konst skall ställas ut i kombination med en konstindustriell utställning och industriell designutbildning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att motionen väcktes hösten 1999, ett halvt år innan regeringen i vårpropositionen år 2000 aviserade en kommande satsning på Museum Vandalorum (prop. 1999/2000:100 s. 184). I propositionen uttalades att – förutsatt att projektet realiserar – regeringen beräknar ett årligt verksamhetsstöd med ca 8 miljoner kronor fr.o.m. år 2003. Motionen har således blivit tillgodosedd efter det att den väckts. Mot denna bakgrund anser utskottet att något riksdagens uttalande i frågan inte är nödvändigt, varför motion 1999/2000:Kr308 (kd) avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Brukarinflytande (punkt 1)

av Inger Davidson (kd), Birgitta Sellén (c) och Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Tillkännagivandet görs med bifall till motionerna 1999/2000:Kr313 yrkande 25 och 2000/01:Kr345 yrkande 30 samt med anledning av motion 1999/2000:Kr315 yrkande 20.

Ställningstagande

Vi anser att det skulle vara värdefullt om Statens konstråd vid inköp av konst försöker uppnå en så bred delaktighet som möjligt för brukarna. Frågor om vilken konst som skall köpas in skall enligt vår uppfattning i större utsträckning än som sker i dag beslutas ute i landet hos brukarna för att de och inte bara experterna skall ges möjlighet att utforma den gemensamma miljön. Beslutsprocessen bör således enligt vår uppfattning decentraliseras. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Kr313 (kd) yrkande 25 och 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 30 samt med anledning av motion 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 20 som sin mening ge regeringen till känna.

2. Upphandling av offentlig konst (punkt 2)

av Inger Davidson (kd), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp) Anne-Katrine Dunker (m) och Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Tillkännagivandet görs med bifall till motion 2000/01:Kr346 yrkande 29.

Ställningstagande

Att köpa in offentlig konst är enligt vår uppfattning en grannliga uppgift som försakat diskussioner och i vissa fall motsättningar inom Konstsvetige. Vi

anser att det är angeläget att konkurrensen på detta område ökar och att alla konstnärer får möjlighet att lämna anbud, oberoende av om de är medlemmar eller inte i någon fackorganisation. Vi anser att regeringen bör se över dels hur konstnärer med olika organisationstillhörighet är representerade bland de inköpta och beställda verken, dels vilka former av upphandling som Statens konstråd har tillämpat. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Kr346 yrkande 29 som sin mening ge regeringen till känna.

3. Konstpedagogik (punkt 4)

av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Tillkännagivandet görs med bifall till motion 2000/01:Kr345 yrkande 31.

Ställningstagande

Ett problem inom bild- och formområdet som Kristdemokraterna uppmärksammat är den bristande tillgången på utbildad personal för pedagogisk verksamhet inom museer m.m. Behovet är stort inom hela området. En förutsättning för att samtidskonst skall kunna visas, förstås och diskuteras är att utställningsarrangörer har tillgång till konstpedagoger. Riksutställningar arbetar inom ramen för den statliga kulturpolitiken med vandringsutställningar samt utvecklar utställningsmediet konstnärlig pedagogiskt och tekniskt. Riksutställningar har förklarat sig berett att ta ansvar för utbildningar inom sina specialområden, under förutsättning att medel ställs till förfogande. Detta anser vi bör övervägas. Kulturrådet har föreslagit att Moderna museet skall få spela en mer aktiv roll i detta sammanhang. Sammantaget anser vi att det finns tillräckligt med underlag för regeringen att inom kort återkomma till riksdagen med en åtgärdsplan för en konstpedagogisk satsning. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 31 som sin mening ge regeringen till känna.

4. Minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens tjänst (punkt 6)

av Lennart Fridén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Tillkännagivandet görs med bifall till motionerna 1999/2000:Kr295 och 2000/01:Kr227.

Ställningstagande

I många länder har man i form av jättemonument förhärlikt stora militära slag och de egna soldaternas insatser i olika krig. Något sådant har vi inte behov av i vårt land. Vår snart tvåhundraåriga historia av fred utgör ett historiskt monument i sig. Emellertid utträttas stordåd – om än i det tysta – ännu i våra dagar av enskilda svenska soldater i fredens tjänst. Under 1900-talet och i regi av NF och FN men också som beskyddare av vårt eget land under det andra världskriget har svenskar, självuppsoffrande och ibland med det egna livet som insats, gjort mera än vad plikten kräver. Flyktingar har vidare berättat om den stora värme de möttes av vid mottagandet i Sverige. Många är de som har efterlyst ett minnesmärke över dessa anonyma svenska soldater i humanitetens tjänst. Ett minnesmärke över den enskilde soldatens insatser skulle samtidigt hedra de många som, trots att vi levat i fred, fått sätta till livet under det senaste århundradet. Ett minnesmärke av detta slag skall inte ses enbart som ett konstverk utan också som en materialiserad manifestation mot kriget och en hyllning till dem som visat att man i uniform kan utföra en gärning i humanitetens namn. Jag anser att ett minnesmärke i form av en skulptur skall uppföras och att författaren och skulptören Eino Hanskis modell till minnesmärke skall stå som förebild. På så sätt hedras också en invandrare som betytt mycket för svensk kultur. Vad jag här anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Kr295 (m, v, kd, fp) och 2000/01:Kr227 (m) som sin mening ge regeringen till känna.

5. Utrustningsbidraget till kollektivverkstäder (punkt 12)

av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Tillkännagivandet görs med bifall till motion 2000/01:Kr345 yrkande 32 i denna del. Därmed avslås motion 1999/2000:Kr315 yrkande 22.

Ställningstagande

Vi instämmer i vad som anförs i motion 2000/01:Kr345 (kd) om att staten bör bidra på bästa sätt så att bild- och formkonstnärer skall kunna försörja sig på sitt arbete, bl.a. genom stödet till kollektivverkstäderna. Kollektivverkstäder har en angelägen funktion att fylla för konstnärerna, särskilt för de nyutexaminerade som inte har råd att bygga upp en egen kostsam utrustning av det slag de har kunnat använda under sin utbildning. Vi anser att kollektivverkstäder bör finnas tillgängliga över hela landet. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Kr245 (kd) yrkande 32 i nu aktuell del och tillkännage för regeringen vad vi framfört om kollektivverkstäderna.

6. Den s.k. enprocentsregeln (punkt 15)

av Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Tillkännagivandet görs med bifall till motionerna 1999/2000:Kr314 yrkande 18 och 2000/01:Kr346 yrkande 23 och med anledning av motionerna 1999/2000:Kr315 yrkande 28 och 2000/01:Kr701 yrkande 27.

Ställningstagande

Den konstnärliga utsmyckningen vid offentligt byggande måste enligt Folkpartiets mening fortsätta att uppmärksammas. Dessutom bör den rekommendation som finns upprätthållas som innebär att 1 % av byggkostnaderna bör avsättas för utsmyckning vid offentligt byggande, den s.k. enprocentsregeln. I sammanhanget bör också enligt Folkpartiets uppfattning betonas att den funktionella konsten, dvs. design och utsmyckning av föremål i det offentliga rummet såsom papperskorgar, teleskåp, trafikstolpar etc., förtjänar en större satsning. Vad jag här anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Kr314 (fp) yrkande 18 och 2000/01:Kr346 (fp) yrkande 23 och med anledning av motionerna 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 28 och 2000/01:Kr701 (mp) yrkande 27 som sin mening ge regeringen till känna.

7. Den s.k. enprocentsregeln (punkt 15)

av Ewa Larsson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Tillkännagivandet görs med bifall till motionerna 1999/2000:Kr315 yrkande 28 och 2000/01:Kr701 yrkande 27 samt med anledning av motionerna 1999/2000:Kr314 yrkande 18 och 2000/01:Kr346 yrkande 23.

Ställningstagande

Sedan 1937 finns en rekommendation om att 1 % av byggnadskostnaderna skall avsättas till utsmyckning för offentliga byggnader. Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till principbeslut att minst 1 % av den totala investeringskostnaden avsätts till estetisk utsmyckning vid all ny- och ombyggnation av offentliga lokaler samt av hyresbostäder och bostadsrätter som stöds med någon form av statligt stöd. Detta bör även gälla vid infrastruktuursatsningar såsom byggande av vägar och broar. Vad jag här anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 28 och 2000/01:Kr701 (mp) yrkande 27 och med anledning av motion-

erna 1999/2000:Kr314 (fp) yrkande 18 och 2000/01:Kr346 (fp) yrkande 23 som sin mening ge regeringen till känna.

8. Uppföljning och utvärdering av Arkitekturåret 2001 (punkt 16)

av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Tillkännagivandet görs med bifall till motionerna 2000/01:Kr241 och 2000/01:Kr345 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att uppföljningen och utvärderingen av Arkitekturåret 2001 uttryckligen bör omfatta den fråga som aktualiserats i motionerna 2000/01:Kr241 (kd) och 2000/01:Kr345 (kd) yrkande 3, nämligen vilka långsiktiga effekter kampanjen fått för den framtida planeringen för dels tillväxtregionerna, dels regioner med ett vikande befolkningsunderlag och en överdimensionerad infrastruktur. Detta är av stor betydelse mot bakgrund av de strukturförändringar som nu pågår i landet. Vi föreslår att riksdagen bifaller de båda motionsyrkandena och som sin mening framför till regeringen vad vi här anför.

9. Ett landsbygdsprojekt under Arkitekturåret 2001 (punkt 17)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Tillkännagivandet görs med bifall till motion 2000/01:Kr317.

Ställningstagande

Jag anser att det är angeläget att Arkitekturåret 2001 innefattar ett sådant landsbygdsprojekt som föreslås i motion 2000/01:Kr317 (c). Som anförs i motionen finns det ett stort behov av upprustning av värdefulla byggnader och hela byar på landsbygden. Det är dock svårt att finansiera en sådan upprustning. Jag föreslår därför att riksdagen med bifall till motionen som sin mening framför till regeringen att kampanjen bör omfatta ett sådant särskilt landsbygdsprojekt och att regeringen bör verka för att projektet drivs i samarbete mellan staten, kommuner, Bostadskreditnämnden och banker.

10. Lokaliseringen av satsningar m.m. inom form och design (punkt 21)

av Lennart Fridén (m), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 10. Tillkännagivandet görs med anledning av motionerna 2000/01:Kr278, 2000/01:Kr315 yrkande 1 och 2000/01:Kr346 yrkande 25. Därmed avslås motionerna 1999/2000:Kr297, 2000/01:Kr316 och 2000/01:T230 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi ansluter oss till Form- och designutredningens förslag att det bör inrättas en ny, självständig myndighet som skall vara en mötesplats och ett kunskapscentrum i Sverige för form och design. Mot bakgrund av den omfattande verksamhet och de utvecklingsmöjligheter inom form- och designområdet som finns i Västra Götaland anser vi att den nya myndigheten bör lokaliseras till denna region och inte till Stockholm, som föreslås i utredningens betänkande. Myndigheten bör enligt vår mening inrättas i anslutning till det välrenommerade Röhsska museet i Göteborg, som i enlighet med ett av staten givet uppdrag har byggt upp ett omfattande nätverk inom design- och konsthantverksområdet. Det finns vidare stora möjligheter för den nya myndigheten att nära samverka med regionala aktörer, såsom Textilmuseet i Borås och andra museer, utbildningsinstitutioner, designcentrum, producenter och tillverkare.

Vi föreslår att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Kr278 (m), 2000/01:Kr315 (c) yrkande 1 och 2000/01:Kr346 (fp) yrkande 25 som sin mening tillkännager för regeringen vad vi här har framfört.

Särskilda yttranden

1. Brukarinflytande (punkt 1)

Ewa Larsson (mp) anför:

Jag har valt att inte reservera mig till förmån för motion 1999/2000:Kr315 (mp) yrkande 20, men vill ändå erinra om betydelsen av brukarnas delaktighet i beslutsprocessen vid inköp av offentlig konst.

2. Utredning om konstnärlig utsmyckning för synskadade (punkt 3)

Inger Davidson (kd), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp), Anne-Katrine Dunker (m) och Gunilla Tjernberg (kd) anför:

Vi har valt att inte reservera oss till förmån för motion 2000/01:Kr259 (m) i vilken motionären anser att en viss del av konstnärlig utsmyckning i offentliga miljöer skall anpassas till de synskadades behov. Vi vill emellertid erinra om att upplevelsen av konst är viktig för oss alla, även för personer med synhandikapp, och att ett av de av riksdagen beslutade nationella kulturpolitiska målen är att verka för att alla skall få möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser.

3. Hemslöjdens betydelse för form och design och hemslöjden som näring (punkterna 9 och 10)

Birgitta Sellén (c) anför:

Jag har avstått från att reservera mig till förmån för motion 2000/01:Kr319 (c), när det gäller den traditionella och den nyskapande hemslöjdens betydelse som förebild och inspiration för dagens för form och design, eftersom Form- och designutredningens förslag för närvarande bereds inom Regeringskansliet. I utredningsbetänkandena behandlas bl.a. hemslöjdens betydelse på detta område.

I motion 2000/01:Kr319 (c) behandlas även behovet av en utveckling av hemslöjden som näring och särskilt av marknadsföringen av hemslöjdens produkter. Jag yrkar inte bifall till motionens yrkande i denna fråga mot bakgrund av att en tidigare rapport i frågan från Nämnden för hemslöjdsfrågor och NUTEK numera har resulterat i ett utvecklingsprojekt benämnt Den kvalitativa hemslöjden och marknaden. Jag förutsätter att projektet, som pågår under hela år 2001, är inledningen på en process som drivs på lång sikt.

4. Utrustningsbidraget till kollektivverkstäder (punkt 12)

Ewa Larsson (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna har i motion 1999/2000:Kr315 yrkande 22 begärt en utvärdering av effekten av det stöd till kollektivverkstäderna som infördes fr.o.m. år 1999. Jag har avstått från att yrka bifall till motionen i detta avseende då jag, liksom utskottsmajoriteten i övrigt, utgår från att Kulturrådet efter en tids erfarenheter gör en samlad uppföljning av vilka effekter stödet har haft för verkstäderna, t.ex. när det gäller spridningen över landet och mellan konstarna inom bild- och formkonsten och vilka typer av verkstäder som hittills fått bidrag. Eftersom Kulturrådet nu har fördelat bidrag för tre år förutsätter jag att denna uppföljning sker utan större dröjsmål.

5. Forskning, dokumentation och mötesplatser för form och design (punkt 18)

Lennart Fridén, Jan Backman, Roy Hansson och Anne-Katrine Dunker (alla m) anför:

I Moderata samlingspartiets motion 2000/01:Kr235 framhålls att intresset för arkitektur, form och design ökar. Området hör både till kulturpolitiken och näringspolitiken. Design är ett allt viktigare konkurrensmedel. Forskning och dokumentation inom området bör utvecklas. Samspelet mellan olika aktörer är viktig och det behövs mötesplatser för inspiration och kunskapsutbyte och för att göra ämnesområdet mera tillgängligt för allmänheten. Vi förutsätter att dessa frågor aktualiseras i regeringens kommande förslag till riksdagen och återkommer i detta sammanhang med utgångspunkt från den övergripande syn som presenterats i motionen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden år 1999

1999/2000:Kr266 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett nobelpris för bildande konst.

1999/2000:Kr294 av Carina Hägg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om framtagande av en policy för arbetet med konstnärlig utsmyckning inom EU.

1999/2000:Kr295 av Lennart Fridén m.fl. (m, v, kd, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett minnesmärke över den svenske soldatens insatser i fredens tjänst.

1999/2000:Kr296 av Claes Stockhaus (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utse Midlanda-Y:et till riksmonument.

1999/2000:Kr297 av Inger Lundberg och Maud Björnemalm (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en nationell satsning på industridesign i Bergslagen.

1999/2000:Kr299 av Yvonne Andersson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda möjligheten att anslå en basresurs till hantverksföreningar för att förvalta kulturarvet.

1999/2000:Kr300 av Björn Kaaling m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till Folkrorelsernas Konstfrämjande,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av distriktens konstbildande verksamhet.

1999/2000:Kr308 av Maria Larsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ekonomiskt stöd för etablering av konst- och designmuseet Vandalorum.

1999/2000:Kr313 av Inger Davidson m.fl. (kd) vari yrkas

25. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Statens konstråd.

1999/2000:Kr314 av Lennart Kollmats och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om upprätthållande av enprocentsregeln,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en fast utställningslokal för svensk formgivning och design.

1999/2000:Kr315 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konstnärlig utsmyckning av allmänna platser,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av effekten av pengarna till kollektivverkstäderna,

28. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avsättningar till estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar.

Motioner från allmänna motionstiden år 2000

I detta sammanhang behandlar utskottet nedan uppräknade motioner i vilka föreslås att riksdagen fattar följande beslut.

2000/01:Kr227 av Lennart Fridén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett minnesmärke över den okände svenske soldaten, som även skulle hedra invandrare.

2000/01:Kr235 av Bo Lundgren m.fl. (m):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om design.

2000/01:Kr241 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en uppföljning och utvärdering av Arkitekturåret.

2000/01:Kr257 av Christina Axelsson och Ingemar Josefsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av stöd till Folkrörelsernas Konstfrämjande för att möjliggöra en etablering i Stockholm.

2000/01:Kr258 av Marianne Andersson m.fl. (c, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ekonomiskt stöd till Folkrörelsernas Konstfrämjande.

2000/01:Kr259 av Roy Hansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att konstnärlig utsmyckning i offentliga miljöer minst till en viss del skall anpassas till de synskadades behov.

2000/01:Kr278 av Inger René och Lennart Fridén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att myndigheten för form och design inrättas i Göteborg.

2000/01:Kr314 av Marianne Carlström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stödja och vidareutveckla de regionala initiativen inom form och design.

2000/01:Kr315 av Marianne Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett regionalt form- och designråd i Västra Götaland.

2000/01:Kr316 av Ingemar Josefsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i Stockholm inrätta en permanent utställning om framtida tillämpningar av teknik, form och design.

2000/01:Kr317 av Rigmor Stenmark och Yvonne Ångström (c, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett landsbygdsprojekt utarbetas och verkställs i samband med Arkitekturens år 2001.

2000/01:Kr318 av Björn Kaaling och Carin Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Folkrorelsernas Konstfrämjande.

2000/01:Kr319 av Marianne Andersson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hemslöjdens betydelse för dagens form och design.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av långsiktighet i arbetet med att stärka hemslöjden som näring.

2000/01:Kr345 av Inger Davidson m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Arkitekturåret.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Statens konstråd.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en åtgärdsplan för en konstpedagogisk satsning.
32. (delvis) Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturarbetarnas villkor.

2000/01:Kr346 av Lennart Kollmats och Kenth Skårvik (fp):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upprätthållande av enprocentsregeln.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett centrum för svensk formgivning och design i anslutning till Röhsska museet i Göteborg.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upphandling m.m. av offentlig konst.

2000/01:Kr701 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en princip bör vara att minst 1 % av kostnader vid ny- och ombyggnation samt vid infrastruktursatsningar bör gå till konstnärlig utsmyckning.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att ytterligare möjligheter för svensk form att exponeras utomlands behövs.

2000/01:T230 av Britt Bohlin m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en fortsatt satsning på form och design i Västsverige.